

Riksantikvaren
Dronningensgate 13
0116 Oslo

29.04.2024

Høringssvar – Bevaringsstrategi for kystens kulturmiljøer

Norsk håndverksinstitutt viser til Riksantikvarens *Invitasjon til høring: Forslag til bevaringsstrategi for kystens kulturmiljø*, datert 01.03.24, med høringsfrist 02.05.24.

La oss først få rose Riksantikvaren for å sette søkelyset på denne viktige delen av kulturarven i Norge. Generelt ønsker vi å anføre at temaet reiseliv kunne inngått i de to første punktene. Slik det fremstår i dokumentet nå gis det uforholdsmessig stor betydning.

I vårt høringssvar har vi valgt å konsentrere oss om de to første deltemaene av dokumentet, *Sjøveien og Naustet - der vi går i land*, og har knyttet noen kommentarer til disse. Vi har i tråd med vårt mandat valgt å konsentrere oss om tradisjonelt håndverk og den immaterielle kulturarven knyttet til temaet.

For å forstå hva som er kystkultur er det viktig å løfte frem den levende kulturarven knyttet til kystkulturmiljøene, slik at dette kommer tydeligere frem i dokumentet. Å sikre og videreføre den levende håndverkskunnskapen vil være avgjørende for å bevare kystens kulturminner. Tradisjonshåndverkere som trebåtbyggere, seilmakere, repslagere er alle avgjørende i en slik bevaringsstrategi. I dag er store deler av denne kompetansen truet, med svært få utøvere. I tråd med UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven, foreslår vi at den levende kulturen knyttet til kystmiljøene inngår som en tydelig del av strategien. Et eksempel på behov for vern er Nordlandsbåten, der det i dag er svært få båtbyggere igjen under 60 år.

Videre vil vi understreke viktigheten av å forstå kystens kulturmiljøer i et helhetlig perspektiv, der også den rike, levende kulturarven, inngår som en viktig del av helheten. Det er for eksempel bygging og bruk av tradisjonsbåt, tradisjonell kunnskap knyttet til fiske, tørrfisk og andre mattradisjoner, muntlige tradisjoner som sjantis, og mye annet. Dette helhetlige perspektivet bør etter vårt syn også reflekteres i strategien, i tråd med oppdraget der bevaringsstrategiene skal *synliggjøre og utnytte kulturmiljøenes betydning for miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft*.

Avgrensning

I forslaget har Riksantikvaren valgt å definere kysten som noe ved, i eller i umiddelbar nærhet av saltvann. Det er viktig å få med båtbyggertradisjonene i tilgrensende dalfører her. Det har også vært en kontakt mellom innland og kyst som er verdt å få med i helhetsbildet. Dokumentet

benytter begrepet «den funksjonelle kysten» for å få med seg vestlandsfjordene i strategien. I den forbindelse vil vi minne om at det også finnes viktige kulturminner, ofte truet, også i og ved ferskvann. For eksempel ved Mjøsa eller Glommavassdraget, der det finnes rike tradisjoner for eksempel knyttet til bygging og bruk av båt. Vi er derfor litt undrende til at kulturmiljøer knyttet til ferskvann ikke omfattes av strategien, og ber om at dette vurderes inkludert.

I dokumentet pekes det på at strategien også skal omfatte arkeologiske kulturminner. Det tror vi er klokt. Vi anbefaler at strategiene også omfatter levende kystkulturmiljøer i fremtiden, i tråd med UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven.

Roller og ansvar

Her bør kompetansemiljøer som fartøyvernsentrene og båtbyggerverkstedene inngå. Eksempelvis er Kystens Arv, Oselvarverkstaden, Geitbåtmuseet / Husasnotra og Hardanger fartøyvernsenter viktige for den levende kystkulturen, som bygging og bruk av båt.

Norsk håndverksinstitutt har hatt fire stipendiater i båtbygging og andre små fag knyttet til kystens kulturarv. I tillegg har vi i mer enn 30 år gjennomført en rekke prosjekter i samarbeid med miljøene og fellesskapene knyttet til kystkultur. Vi ønsker også å ha en rolle i dette arbeidet i fremtiden.

Om det skulle være mer vi kan bidra med, står vi selvsagt til disposisjon!

Med vennlig hilsen

Eivind Falk
Instituttleder
Norsk håndverksinstitutt